

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3106/2018. (IV. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.783/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó 2017. október 6-án jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Mfv.II.10.783/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg.
- [3] Az indítványozó kérelmét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogára, illetve a XXVIII. cikk (2) bekezdésében foglalt ártatlanság vélelmére alapította.
- [4] 2. Az Alkotmánybírósághoz benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó (az alapper felperese) 2002. óta állt hivatásos szolgálati jogviszonyban a Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal (az alapper alperese, a továbbiakban: katasztrófavédelmi szerv), 2015-től szolgálatparancsnok beosztásban teljesített szolgálatot. A tiszti beosztásához előírt főiskolai diplomát a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen szerezte meg 2012-ben, miután letette angol nyelvből a középfokú nyelvvizsgát. Az indítványozót az ügyészség 2014. januárjában gyanúsítottként hallgatta ki gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának kötelessége megszegésére irányuló vesztegetés büntette és más bűncselekmény miatt. Az ügyészség 2014. augusztus 29-én meghozott határozatában a vádemelést kétévi időtartamra elhalasztotta. Ennek indokolása azt tartalmazta, hogy az indítványozó 2011. decemberében úgy szerzett angol középfokú szóbeli nyelvvizsga bizonyítványt, hogy részben a vizsgát megelőzően, részben azt követően pénzt fizetett annak érdekében, hogy a vizsga előtt megkapja a laborfeladatok megoldását az egyetem vagy a vele szerződött gazdálkodó szervezet dolgozójának kötelezettségszegése révén, míg a szóbeli vizsgáján a vizsgáztatók – tudása tényleges felmérése nélkül – olyan pontszámot adnak neki, amely szerint megfelelt a nyelvvizsgán. Ezen cselekményével megvalósította a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 254. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés büntettét, vele szemben azonban a vádemelés elhalasztása indokolt az időmúlásra tekintettel. A határozat tartalmazta azt a felhívást, mely szerint, ha a határozat ellen a gyanúsított (az indítványozó) panasszal él, úgy – a nyomozás megszüntetése feltételeinek hiányában – vádemelésnek van helye. Az indítványozó a határozattal szemben nem élt panasszal.
- [5] A katasztrófavédelmi szerv igazgatója a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 37/B. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte 2015. márciusában az indítványozó életvitelének soron kívüli ellenőrzését. Az ellenőrzést a Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ) végezte el, az ellenőrzés eredményeképpen meghozott határozat azt tartalmazta, hogy az indítványozó kifogásolható életvitele a Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja alapján megállapítható. Az indítványozó személyes meghallgatás keretében megismerhette az NVSZ ellenőrzés megállapításait. Azt is tudomására hozták, hogy életvitele kifogástalanságának vizsgálata azért vált indokolttá, mert az ügyészségnek a vádemelés elhalasztásáról hozott határozatában tényként szerepel, hogy az indítványozó a vizsgakövetelmények tényleges teljesítése nélkül szerzett nyelvvizsga bizonyítványt, amely cselekményével elkövette a vesztegetés büntettét, és amit az indítványozó nem vitatott azáltal, hogy az ügyészségi határozat ellen nem élt jogorvoslatl.

- [6] Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója ezt követően 2015. június 24-én kelt parancsával – a Hszt. 53. § c) pontja, 56. § (2) bekezdés b) pont *ba*) alpontja és az 57. § (4) bekezdés b) pontja alapján – az indítványozó szolgálati viszonyát 2015. június 26. napjával megszüntette. A parancs az NVSZ ellenőrzés megállapításait, a személyes meghallgatáson elhangzottakat és a katasztrófavédelmi szerv szolgálati érdekét is figyelembe véve döntött arról, hogy az indítványozó életvitele a Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja alapján kifogásolható.
- [7] A parancsral szemben az indítványozó szolgálati panaszt terjesztett elő, amit a Belügyminisztérium határozatával elutasított. A határozat indokolásában hangsúlyozta, hogy a nyelvvizsga bizonyítvány megszerzésére irányuló, és az indítványozó által nem vitatott szolgálaton kívüli magatartás kellő alapot nyújtott a kifogásolható életvitel megállapítására.
- [8] 3. Az indítványozó a szolgálati panasz elutasítását követően munkaügyi bírósághoz fordult, és keresetében a szolgálati viszonyát megszüntető parancs hatályon kívül helyezését, eredeti beosztásába történő visszahelyezését, illetve a katasztrófavédelmi szerv kötelezését kérte elmaradt illetménye megfizetésére. Keresete szerint a parancs indokolásából nem tűnik ki világosan a felmentés valós és okszerű indoka. Azt is állította, hogy a vádemelés elhalasztásával szemben ugyan nem élt panasszal, azonban ez nem jelentheti azt, hogy a bűncselekmény elkövetését beismerte.
- [9] A Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.M.391/2015/13. számú ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felmentés indokolásából világosan kitűnnek az annak alapjául szolgáló tények és a felmentés okszerűsége. A bíróság rámutatott, hogy nemcsak a felmentésből, de az indítványozó perbeli előadásából is kitűnt, hogy felmentésének oka érdemét és lényegét tekintve a nyelvvizsga bizonyítvány megszerzésével kapcsolatos szolgálaton kívüli magatartása volt. A bíróság kifejtette, hogy a kifogástalan életvitel nem azonosítható a büntetlen előélettel. Rámutatott, hogy az indítványozóval szemben magasabbak az erkölcsi követelmények, a közbizalomnak való megfeleléshez pedig szükséges a feddhetetlensége; az indítványozónak mindent el kellett volna követnie annak érdekében, hogy az ügyészségi határozatban írt bűncselekmény elkövetésének gyanúja alól tisztázza magát; ennek egyetlen eszközeként panaszt kellett volna előterjesztenie az ügyészségi határozat ellen.
- [10] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Balassagyarmati Törvényszék 2.Mf.20.365/2016/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Indokolásában osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy egyrészt a felmentés oka az indítványozó számára pontosan beazonosítható volt, másrészt pedig a kifogásolható életvitel megítélése független a büntetőjogi felelősségtől.
- [11] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét elbíráló Kúria rögzítette, hogy az eljáró bíróságok a megállapított tényállás alapján helytálló jogkövetkeztetést vontak le, ezért a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Kifejtette, hogy a felmentés indokának valóságát és okszerűségét az indítványozó által nem támadott ügyészségi határozatban foglalt tényállás egymagában bizonyítja. Az ügyészségi határozat indokolásában foglaltak alapján jog sértés nélkül lehet arra következtetni, hogy az indítványozó bűncselekménnyel gyanúsítható személlyel tartott fenn kapcsolatot, jogellenesen szerzett nyelvvizsgát. A Kúria nem vitatott tényként mutatott rá arra, hogy az indítványozó az ügyészség határozatában foglalt megállapításokat tudomásul vette, saját döntése következményeként az ügyben bűncselekmény hiányában nyomozást megszüntető vagy felmentő határozat nem született és a jövőben sem születhet. Akivel szemben pedig ilyen vitatott tényeket állapít meg egy ügyészségi határozat, okszerűen megállapítható, hogy nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének. A munkajogi következmények alól ezért nem mentesülhet arra hivatkozva, hogy bűnösségét bíróság jogerősen nem állapította meg. A Kúria az Alkotmánybíróságnak az ártatlanság vélelmét értelmező határozataira is hivatkozott indokolásában.
- [12] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság vélelme, ugyanis a Kúria, illetve az első- és másodfokon eljáró bíróságok anélkül értékelték az indítványozó terhére bűncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészségi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozó büntetőjogi felelősségét megállapította volna. Ezáltal a büntetőjogi vétkesség vélelme a munkajogi vétkesség megállapítását eredményezte, a Kúria lényegében az ügyészségi határozatban foglalt vesztegetés tárgyi súlyát, azaz egyértelműen bűncselekmény elkövetését értékelte az indítványozó terhére. Azt is előadta, hogy annak ellenére, hogy az ügyészség a vádemelés elhalasztásáról szóló határozatában tényként

rögzítette, hogy az indítványozó vesztegetés útján szerezte meg a nyelvvizsga bizonyítványát, ez nem jelentheti azt, hogy a bűncselekmény elkövetését megállapító érdemi határozat született.

- [13] Az indítványozó további állítása szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga is sérült. Alapjogát sértőnek tartja a bíróságok eljárását, amiért annak ellenére, hogy büntető bíróság jogerős ítéletben nem határozott bűnösségéről, az eljáró bíróságok minden erre irányuló bizonyíték és vizsgálat nélkül valónak fogadták el az ügyészégi határozat megállapítását, ami alapján azt a következtetést vonták le, hogy az indítványozó bűncselekményt elkövető személyekkel tart fenn kapcsolatot és nyelvvizsga bizonyítványát jogellenesen szerezte. A tisztességes eljáráshoz való jogba álláspontja szerint beletartozik, hogy a bíróságok elsődlegesen a törvényben lefektetettek alapján ítéljezenek, és a jogértelmezés során a józan ész kívánalmára – az Alaptörvény 28. cikkében előírt módon – tekintettel legyenek, és az ítéleteket bizonyítékokkal alátámasztott, valós tényállásra alapítsák.

II.

- [14] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”

- [15] A Hszt. ügyben érintett rendelkezései:

„37/B. § (1) A hivatásos állományba jelentkező életvitelét a hivatásos állományba vétel előtt, a rendvédelmi oktatási intézmény ösztöndíjas hallgatójának, valamint tanulójának életvitelét a hallgatói, tanuló jogviszony létesítése előtt, továbbá a hivatásos állomány tagja és az ösztöndíjas hallgató, valamint a tanuló életvitelét a miniszter által meghatározott gyakorisággal, de legfeljebb évente egy alkalommal a jogviszony fennállása alatt ellenőrizni kell. A szolgálati viszony fennállása alatt a kifogástalan életvitel soron kívüli ellenőrzésére akkor kell intézkedni, ha a kifogástalan életvitel ellenőrzésének kezdeményezésére jogosult tudomására jutott adatokból a kifogásolható életvitelre alapos okkal lehet következtetni.

[...]

(3) Az életvitel nem kifogástalan, ha

a) a jelentkező esetében fennállnak a 37/A. § (1) bekezdésében meghatározottak,

b) a hivatásos állomány tagjával szemben bűncselekmény elkövetése miatt a bíróság jogerősen szabadságvesztés vagy közérdekű munka büntetést szabott ki, továbbá, ha büntetőeljárás során jogerős határozattal kényszergyógykezelését rendelte el, vagy

c) a jelentkező vagy a hivatásos állomány tagja nem felel meg – különös tekintettel a szolgálaton kívüli magatartására, családi és lakókörnyezeti kapcsolataira, anyagi, jövedelmi viszonyaira, valamint a bűncselekményt elkövető vagy azzal gyanúsítható személyekkel fenntartott kapcsolatára – a szolgálat törvényes, befolyástól mentes ellátása követelményének.”

- [16] A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény ügyben érintett rendelkezései:

„216. § (1) Az ügyész, ha a 193. § (1) bekezdése szerinti eljárási cselekményt maga végezte, ennek megtörténte után, ha pedig azt a nyomozó hatóság végezte, az iratok hozzá érkezését követő harminc napon belül az ügy iratait megvizsgálja, és ennek eredményéhez képest

a) további nyomozási cselekményt végezhet, vagy az elvégzéséről rendelkezhet,

b) a nyomozást felfüggesztheti,

c) a nyomozást megszüntetheti,

d) az ügyet közvetítői eljárásra utalhatja, illetve a vádemelés elhalasztásáról határozhat,

e) vádat emel, vagy határoz a vádemelés részbeni mellőzéséről.”

„222. § (1) Az ügyész a vádemelés helyett háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt – a bűncselekmény súlyára, és a rendkívüli enyhítő körülményekre tekintettel – a vádemelést egy évtől két évig terjedő időre határozattal elhalaszthatja, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutakozó kedvező hatása feltételezhető.”

III.

- [17] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kellett döntenie.
- [18] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [19] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak a megsemmisítését.
- [20] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeknek az alkotmányjogi panasz megfelel-e.
- [21] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben felperesként járt el. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott döntéssel szemben további jogorvoslati lehetősége nem áll fenn.
- [22] 1.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [23] 1.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben előadott aggályok a bizonyítékok mérlegelésével és szakjogi ténymegállapításaival összefüggésben merültek fel, tehát tartalmilag a bírói döntés irányának, a tényállás megállapításának, a bizonyítékok bírói értékelésének felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az ügyészégi határozatot, az indítványozó ügyészégi meghallgatásáról készült jegyzőkönyvet, az NVSZ határozatát az eljáró bíróságok figyelembe vették, a tényállást részben az alapján állapították meg. Az indítványozó a megállapított tényállást megismerhette, azt nem vitatta. Az Alkotmánybíróság e körben azt állapította meg, hogy az indítványozó kifejezetten alkotmányjogi érvelésnek tekinthető indokolást nem adott elő és a bírói döntések érdemével kapcsolatosan sem jelölt meg olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne figyelembe venni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [24] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet nem vizsgálta meg érdemben.
- [25] 1.5. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság védelme, ugyanis a Kúria, illetve az első- és másodfokon eljáró bíróságok anélkül értékelték az indítványozó terhére bűncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészégi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozó büntetőjogi felelősségét megállapította volna.
- [26] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszban az ártatlanság védelmével összefüggésben állított alapjogi sérelmek a bírói döntést érdemben befolyásolhatták, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [27] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panasz ezen részét – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

IV.

- [28] Az indítvány nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítványozó szolgálati jogvitája a katasztrófavédelmi szervnél, a Hszt. alapján betöltött szolgálati jogviszonyának megszűntetéséből eredt. A Hszt. alapján a hivatásos állomány tagjai a törvények és más jogszabályok előírásainak megfelelően, a katasztrófavédelmi szervek feladataihoz igazodó szakmai ismeretek birtokában különleges közszolgálatot teljesítenek. A Hszt. 3. §-a értelmében a szolgálati viszony az állam és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg. A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelezést önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.
- [30] A szolgálati jogviszony létesítésének és betöltésének is feltétele a kifogástalan életvitel. Ha a hivatásos állomány tagja nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének, akkor a hivatásos szolgálatra alkalmatlanná válik, és a szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni [Hszt. 56. § (2) bekezdés *b*) pont *ba*) alpont].
- [31] A Hszt. 37/B. § (3) bekezdése szabályozza azokat az eseteket, amelyek fennállta esetén az életvitel nem kifogástalan. A Hszt. 37/B. § (3) bekezdés *a*) és *b*) pontjai értelmében egyes, a büntető bíróság által kiszabott büntetések és alkalmazott intézkedések esetén minősül az életvitel nem kifogástalannak. A Hszt. 37/B. § (3) bekezdés *c*) pontja szerint pedig az életvitel nem kifogástalan, ha a hivatásos állomány tagja nem felel meg – különös tekintettel a szolgálaton kívüli magatartására, családi és lakókörnyezeti kapcsolataira, anyagi, jövedelmi viszonyaira, valamint a bűncselekményt elkövető vagy azzal gyanúsítható személyekkel fenntartott kapcsolataira – a szolgálat törvényes, befolyástól mentes ellátása követelményének. A fenti törvényi feltételek ellenőrzését a rendőrségről szóló törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, jelenleg az NVSZ végzi.
- [32] Jelen ügy indítványozójának életviteléről az eljáró bíróságok azért állapították meg, hogy az nem kifogástalan, mert egy vesztegetés büntette és más bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személlyel tartott fenn kapcsolatot, akinek az angol középfokú nyelvvizsga bizonyítvány megszerzése érdekében részben a vizsgát megelőzően, részben azt követően pénzt fizetett.
- [33] Az indítványozót is gyanúsítottként hallgatta ki az ügyészség, vele szemben azonban a vádemelést az időmúlásra tekintettel elhalasztotta, megállapítva az erről szóló határozatban, hogy az indítványozó a vesztegetés büntettét elkövette.
- [34] Az indítványozó szerint azért sérült a XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság védelme, mert a Kúria, illetve az első- és másodfokon eljáró bíróságok anélkül értékelték az indítványozó terhére bűncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészségi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozó büntetőjogi felelősségét megállapította volna.
- [35] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több ügyben, elsőként a 3243/2014. (X. 3.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) már vizsgálta az Abtv. 27. § szerinti eljárásában, hogy egy bírói jogértelmezés sérti-e az ártatlanság védelmét.
- [36] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatát is felhasználva, összefoglalóan állapította meg a következőket: „[a]z ártatlanság védelme, mint a büntető igazságszolgáltatás egyik garanciája és a jogállamiság egyik elve 1989-ben emelkedett alkotmányi szintre. Az ártatlanság védelme az Alkotmánybíróság értelmezésében elsősorban azt szolgálja, hogy a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított elfogulatlan, pártatlan hozzáállást tanúsítson, továbbá a döntésre megalapozott bizonyítással, a prejudikáció tilalmának sérelme nélkül kerüljön sor. Ez egyben azt is garantálja, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket ne szenvedje el a felelősségének megállapítása nélkül” (Indokolás [20]).
- [37] Az Abh. is utalt rá, hogy az Alkotmánybíróság több határozatában kiterjesztően értelmezte az ártatlanság védelmét abból a megfontolásból, hogy az a jogállam által védett élet- és jogviszonyok körében egyre több területen érvényesül. Az Alkotmánybíróság gyakorlata ugyanakkor következetes abban a kérdésben, hogy az ártatlanság védelméből eredő jogvédelem korlátlanul nem terjeszthető ki. Az Abh. az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát felidézve hangsúlyozta, hogy „[a]z ártatlanság védelme a felelősség kérdésében hozandó döntés folyamatán túl elsősorban azt a jogsérelmet hivatott megakadályozni, amelyet – törvénynek megfelelően lefolytatott eljárás során – megállapított felelősség hiányában alkalmazott és utóbb reparáció nélkül maradt joghátrá-

nyok okozhatnak”; az ártatlanság véelmének alkotmányos elvével való szoros összefüggés ugyanakkor esetenként vizsgálendő (Indokolás [22]).

- [38] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdését legutóbb a 3313/2017. (XI. 30.) AB határozat értelmezte, és állapította meg összegzően, hogy „az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ártatlanság véelme – mint alkotmányos alapelv – nem kizárólag a büntetőeljárásban érvényesül, és esetenként vizsgálendő, hogy egy joghátrány az ártatlanság véelmének alkotmányos tartalmával összefüggésben áll-e” (Indokolás [32]).
- [39] 3. Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán azt vizsgálta, hogy az ártatlanság véelmét sérti-e az a bírói jogértelmezés, amely jogszerűnek minősíti a hivatásos katasztrófavédelmi szervvel szolgálati jogviszonyban álló személy jogviszonyának felmentéssel való megszüntetését olyan esetben, amelyben a felmentés a szolgálati jogviszonyban álló személynek a vádelhalasztásról szóló ügyészégi határozatból megismert magatartását leíró tényállási elemeken alapszik.
- [40] Az Alkotmánybíróságnak tehát arról kellett döntenie, hogy az alapul fekvő szolgálati vitát eldöntő bírói jogértelmezés az ártatlanság véelmének alkotmányos elvével összefüggésben áll-e, és ha igen, a felelősség megállapításának kérdésével olyan szoros kapcsolata állapítható-e meg, amely azzal azonos módon indokolja az Alaptörvényben biztosított jog védelmét.
- [41] Az indítványozó büntetőjogi felelősségét büntető bíróság nem állapította meg. A vádemelés elhalasztásával az ügyészség függő helyzetet teremtett, fenntartva a vádemelés fenyegetettségét. Ilyen esetben adottak ugyan a vádemelés feltételei, de azzal szemben alternatívát ajánlanak a gyanúsítottnak, és a vádemelés elhalasztása tartamának eredményes vagy eredménytelen volta dönti el, hogy az eljárás megszüntetésre kerül, vagy vádemeléssel folytatódik. A katasztrófavédelmi szervet a szolgálati jogviszony felmentéssel való megszüntetésében, illetve az eljáró bíróságokat a szolgálati vita eldöntésében a vádemelés elhalasztása, annak időtartama, vagyis a büntetőjogi felelősség megállapításának folyamata nem befolyásolta.
- [42] A nem kifogástalan életvitel Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja szerinti esete és annak alkalmazása a büntetőjogi felelősség megállapításával nincs közvetlen összefüggésben, hiszen nem a bűnösséghez kapcsolódó büntetőjogi fogalom. A nem kifogástalan életvitel Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja szerinti megállapítása független a vádelhalasztás kimenetelétől is, hiszen az eljárás esetleges megszüntetése nem eredményezi az érintett életvitele kifogástalannak minősülését.
- [43] A Kúria a büntetőjogi felelősség kérdését nem érintette, kizárólag a szolgálati jogvitát döntötte el. A bírói jogértelmezés keretében az indítványozó mint szolgálati jogviszonyban álló magatartását és a felmentés jogszerűségét vizsgálta. A felmentést azért minősítette jogszerűnek, mert a katasztrófavédelmi szerv nem a büntetőjogi felelősség kérdésében döntött a vádelhalasztásról szóló ügyészégi határozat alapján, hanem a számára abból megismert indítványozói magatartásánúsítás és cselekmény adta alapját a nem kifogástalan életvitel megállapításához.
- [44] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján jelen ügyben azt állapította meg, hogy a bírói jogértelmezés a büntetőjogi felelősség megállapításával, és ezáltal az ártatlanság véelmének elvével nincs szoros, közvetlen összefüggésben. Az ártatlanság véelmének érvényesülését ebből kifolyólag nem sértette a vizsgált bírói jogértelmezés. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ennek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdésében foglalt ártatlanság véelme vonatkozásában elutasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1953/2017.

